

Briuselis, 2025 m. balandžio 28 d.
(OR. en)

7679/25

CULT 25
AUDIO 23
SOC 235
SUSTDEV 20
SAN 169
EDUC 120
EMPL 151
RELEX 481
DIGIT 67

PRANEŠIMAS

nuo:	Pirmininkaujančios valstybės narės
kam:	Nuolatinų atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Naujas požiūris į kultūrą Europos Sąjungoje: Kultūros kelrodis ir programos „Kūrybiška Europa“ ateitis – <i>Politiniai debatai</i>

Rengiantis 2025 m. gegužės 13 d. Tarybos (švietimas, jaunimas, kultūra ir sportas) posėdyje įvyksiantiems politiniams debatams, delegacijoms priede pateikiamas pirmininkaujančios valstybės narės orientacinis pranešimas pirmiau nurodyta tema.

**Naujas požiūris į kultūrą Europos Sąjungoje:
Kultūros kelrodis ir programos „Kūrybiška Europa“ ateitis**

Politiniai debatai

A. IVADAS

Šiuo metu susidarius nestabiliai ir nerimą keliančiai geopolitinei situacijai, reikia stiprios ir vieningos ES. Kultūra ir kultūros paveldas yra kūrybiškumo ir mūsų turtingos istorijos išraiška; jie suteikia pamatus bendruomenės gyvenimui, kultūros įvairovei ir Europos vertybėms. Tačiau Europos kultūros ir kūrybos sektoriai patiria precedento neturinčius išbandymus. Rusijos agresija prieš Ukrainą ir jos barbariškos apraiškos aiškiai rodo, kad grėsmė kyla ir kultūros paveldui. Konfliktinėse situacijose, kai bendra Europos kultūra ir paveldas tampa karo aukomis, nepaprastai svarbu plėtoti socialinį ir institucinį atsparumą, taip pat strategijas, pagal kurias, vykdant atkūrimo politikos priemones, dėmesys būtų sutelkiamas į kultūrą, paveldą ir darnų vystymąsi.

Taigi šiuo Europai itin svarbiu etapu reikia persvarstyti mūsų paramą kultūrai ir kultūros ir kūrybos sektoriams. Laukiame, kada bus paskelbta 2028–2034 m. daugiametė finansinė programa, kurioje bus nustatyta būsimos ES finansinės paramos kultūrai aprėptis ir formos. Tuo pat metu, reaguodama į Tarybos raginimą, Europos Komisija rengia Kultūros kelrodį – visa apimančią strateginę programą, kuria siekiama orientuoti ir išnaudoti įvairias kultūros dimensijas ir kuri turėtų parodyti kryptį sprendžiant neatidėliotinus klausimus, su kuriais susiduria Europos kultūros ir kūrybos sektoriai.

B. PROGRAMOS „KŪRYBIŠKA EUROPA“ ATEITIS

Šiomis aplinkybėmis itin svarbi visoms valstybėms narėms yra programa „Kūrybiška Europa“ – svarbiausia ES finansuojama Europos kultūros ir kūrybos sektorių rėmimo priemonė. Pagal programą „Kūrybiška Europa“ įgyvendinamos iniciatyvos sudarė sąlygas teikti didelę paramą tarpvalstybiniam bendradarbiavimui, skatinti kultūros ir kalbų įvairovę, sutelkti ekspertines žinias ir plėtoti kultūros ir kūrybos sektoriuose veikiančių Europos subjektų potencialą ir veiklos sritis. Jos taip pat prisidėjo prie profesionalumo ir kultūros bei kūrybos sektorių konkurencingumo didinimo, taip pat prie augimo pasaulinėje rinkoje.

Už programos „Kūrybiška Europa“ sudarymą ir įgyvendinimą ir toliau atsako Europos Komisija. 2025 m. sausio mėn. 27 ES šalių kultūros ministrai pasirašė laišką Komisijos pirmininkės pavaduotojai Hennai Virkkunen ir Komisijos nariams Glennui Micallefui ir Piotriui Serafinui, kuriame pabrėžė kultūros svarbą Europos vystymuisi bei įvairovei ir nurodė, kad turėtų būti toliau dedamos bendros pastangos palaikyti minėtą programą. ES kultūros ministrai pažymėjo, kad programa „Kūrybiška Europa“ yra vienintelė ES programa, specialiai parengta kultūros ir kūrybos organizacijų, menininkų ir kultūros specialistų bendradarbiavimui remti. Jie pabrėžė, kad kultūra atlieka esminį vaidmenį saugant vertybių bendriją, turtinant mūsų bendrą europinę tapatybę ir didinant socialinę sanglaudą, kartu remiant inovacijas ir konkurencingumą. Be to, kultūra padeda ugdyti bendrystės ir pilietinio angažuotumo jausmą, o jis yra būtinas siekiant puoselėti ES demokratines vertybes. Ministrai pažymėjo, kad poreikis bendradarbiauti kultūros ir kūrybos sektoriuose ES lygmeniu yra aktualus kaip niekada anksčiau, ypač vykstančios skaitmeninės transformacijos kontekste, pasaulyje, kuris nepaliaujamai kinta.

Norą tęsti programą „Kūrybiška Europa“ patvirtina laiško baigiamoji dalis:

„(...) siekdami užtikrinti, kad sektorius galėtų ir toliau prisitaikyti ir klestėti sparčiai kintančioje pasaulinėje aplinkoje, mes, toliau pasirašę kultūros ministrai, primygtinai raginame Europos Komisiją toliau teikti pirmenybę kultūros įvairovei ir meninei laisvei. Dar kartą patvirtiname, kad kultūros ir kūrybos sektoriams, įskaitant audiovizualinį sektorių, reikia veiksmingų ir konkrečioms sektoriams pritaikytų ES paskatų. Šios paskatos turi būti ir labai gerai matomos, ir taip strategiškai suformuotos, kad būtų remiamas kultūrinis bendradarbiavimas ir turinio kūrimas. Jos turėtų užtikrinti, kad ES strategijos ir finansavimo prioritetai būtų lankstūs ir jais būtų atsižvelgiama į sparčiai kintančius sektoriaus poreikius, taip pat į skaitmeninius iššūkius ir technologines inovacijas. Nedarydami išankstinio poveikio deryboms dėl ES biudžeto, norėtume pabrėžti, kad tik tokiomis tikslinėmis priemonėmis galime užtikrinti sektoriaus ilgalaikį atsparumą, konkurencingumą ir Europos kultūros ir kūrybos ekosistemos gyvybingumą. Tikimės toliau dėti bendras pastangas ir toliau stiprinti Europos vaidmenį puoselėjant kultūros įvairovę, kūrybiškumą ir inovacijas.“

Aiški ir tvirta ES kultūros ministrų pozicija yra labai svarbus elementas – į ją reikia atsižvelgti šiuo metu vykstančiame parengiamajame procese, kuriuo siekiama, kad programa „Kūrybiška Europa“ ateityje būtų stiprinama.

C. NAUJAS KULTŪROS KELRODIS

Kultūros kelrodis yra pavyzdinė iniciatyva, nurodoma Komisijos nario Glenno Micallefo įgaliojajame rašte. Kelrodis turėtų padėti integruoti kultūrą į bendruosius ES politikos tikslus, dar kartą patvirtinant ES vertybes ir pagrindinius principus, siekiant galutinio tikslo – užtikrinti, kad kultūra taptų prieinamesnė visiems. Jame turėtų būti atsižvelgta į poreikį laikytis strategiškesnio ir nuoseklesnio požiūrio į ES paramą kultūrai, kuriuo būtų reaguojama į sudėtingas politines ir geopolitines aplinkybes.

Komisija pradėjo pasirengimą šiai strateginei iniciatyvai, įskaitant pirmąjį produktyvų pasikeitimą nuomonėmis su ES valstybėmis narėmis balandžio 8 d. Varšuvoje įvykusiame neformaliame ministrų susitikime; daugiausia dėmesio jame skirta pagrindiniams principams, kuriais būtų vadovaujama formuojant ES kultūros politiką ir kurie turi būti įtvirtinti būsimajame Kultūros kelrodyje, ir patvirtintos pagrindinės kryptys. Valstybės narės pareiškė apie neatsiejamą kultūros vertę ir būtinybę užtikrinti meninę laisvę, saugoti kultūros įvairovę, kultūros paveldą ir didinti sektoriaus atsparumą, panaudojant skaitmeninių technologijų indėlį į parengtį ir kultūros prieinamumą. Susiduriant su klimato kaita, kultūros politikos formuotojai taip pat turėtų atsižvelgti į darnų vystymąsi, užtikrinti investicijas į inovacijas ir technologinę transformaciją, kartu visgi jautriai atsižvelgdami į dirbtinio intelekto poveikį sektoriui. Daugelis kalbėjusiųjų nurodė, kad menininkai ir kūrėjai yra nepamainomas turtas, ir palaikė teisės aktus, kuriais palengvinamos jų darbo sąlygos ir galimybės gauti teisingą užmokestį, taip pat gerinama socialinė apsauga. Dalyviai vieningai pabrėžė kultūros vaidmenį kuriant demokratiją, gerovę ir stiprinant visuomenės sveikatą, todėl buvo iškelti kultūros integravimo į ES politiką ir kultūros diplomatijos klausimai.

Po konstruktyvių diskusijų, vykusių neformaliame ministrų susitikime, gegužės 13 d. Švietimo, jaunimo, kultūros ir sporto tarybos posėdis ministrams suteikia galimybę nuodugniau pasikeisti nuomonėmis dėl pagrindinių kultūros politikos temų, įtrauktų į Kultūros kelrodį, siekiant reaguoti į pagrindinius kultūrai, kultūros ir kūrybos sektoriams ir atskiroms šakoms kylančius iššūkius.

Išsamios konsultacijos dėl Kultūros kelrodžio taip pat apima konsultacijas raštu (internetinę apklausą) ir darbo seminarą, kurį 2025 m. birželio 17 d. Briuselyje bendrai rengia Europos Komisija ir pirmininkaujanti valstybė narė. Šių konsultacinių veiksmų tikslas – palengvinti valstybių narių dalyvavimą rengiant būsimą strateginę ES politikos paramą kultūrai.

D. KLAUSIMAI POLITINIAMS DEBATAMS

Atsižvelgiant į tai, ministrų prašoma pasidalyti nuomonėmis šiais klausimais:

1. Atsižvelgdami į dabartinius iššūkius, su kuriais susiduria kultūros ir kūrybos sektoriai, nurodykite, ar programą „Kūrybiška Europa“ reikėtų pakoreguoti, kad būtų galima geriau į šiuos iššūkius reaguoti? Jei reikėtų ją koreguoti – kaip?
2. Atsižvelgiant į dabartinį geopolitinį kontekstą, kaip Kultūros kelrodis gali padėti nutraukti *status quo* ir užtikrinti, kad kultūros strateginė svarba būtų pripažinta kartu su naujais politiniais prioritetais, kurie formuojasi ES ir valstybių narių lygmeniu?

Prašom kalbėti ne ilgiau kaip tris minutes.

Pirmininkaujanti valstybė narė pageidautų, kad po Švietimo, jaunimo, kultūros ir sporto tarybos posėdžio ministrai savo pareiškimus pateiktų raštu. Jūsų pasiūlymai bus persiųsti Europos Komisijai kaip indėlis tolesniam būsimos programos „Kūrybiška Europa“ ir Kultūros kelrodžio rengimui.
